

دولت آبادی

(اجازه)

حاج میرزا علی محمد - راجع به فرمایش آقای ارباب کیخسرو بنده عرض می کنم هیچ دولتی نمی تواند يك قانونی که از مجلس گذشت بموقع اجرا نگذارد و با این قسمت هم مخالفم که می فرمایند ما باید روزش را معین کنیم که شاید دولت نخواست بموقع اجرا گذارد ما باید کاری بکنیم که وقتی يك قانونی از مجلس گذشت دولت نتواند يك دقیقه در اجرای آن تأخیر کند.

رئیس - مقصود ایشان تأخیر موقع اعلان بود

(آقای رئیس التجار)

رئیس التجار عقیده بنده این است که این پنج ماه را هشت ماهه یا نه ماه بکنند بهتر است

رئیس آقای ارباب کیخسرو

(اجازه)

ارباب کیخسرو بنده کاملاً با آقای دولت آبادی موافقم دولت نباید این حق را داشته باشد که اجرای این قانون را بتأخیر بیندازد عرض بنده هم همین بود که این که نوشته می شود (از روز اعلان) این حق بدولت می دهد که هر وقت خواست اجرا کند عقیده بنده این است که نباید این طور باشد باید تاریخ مشخص شود که از چه تاریخ بموقع اجرا گذارده و در قانون نمی شود تبیین نمود که در يك نقطه اجرا بشود در يك نقطه اجرا نشود باید يك تاریخی برای همه جا معین کرد حالا اگر دولت نمی تواند در ظرف پنج ماه بموقع اجرا گذارد مدت را زیادتر کند

مخبر - کمیسیون همانطور که عرض کردم تصور می کند اجرای این قانون به فوریت مشکل است و این ماده را لازم می دانید ممکن است حضرت عالی پیشنهاد بفرمائید و به ماده چهارم الحاق شود که وزیر مالیه تا فلان تاریخ مأمور اجرای این قانون خواهد بود

وزیر مالیه - بنده بفرمایش آقای دولت آبادی و تأیید آقای ارباب کیخسرو عرض می کنم برای اجرای قانون اعلان از همه چیز بهتر است زیرا نمی شود قبل از اینکه اهالی ملتفت بشوند يك تعمیلی بدون مقدمه بر آنها صادر بخصوص در مملکت ما که وسایل منحصراً ساختن عامه اهالی خیلی مشکل است زیرا يك قسمت از این پوستها راجع بایلات و دهاتی ها و اشخاصی که در کوهها هستند می باشد که در آن جاها روزنامه نیست اعلان نیست و نمیشود يك مرتبه بدون سابقه بروند پوست آنها را ضبط کند مجلس شورای ملی را نمی داند چیست و معنی قانون را نمی فهمند ولی امروز اعلان میشود و تا پنج ماه دیگر باو مهلت می دهند که پوستهای خودش را

تسلیم کند و مهر کند بنابراین اعلان لازم است و دولت باید بوسیله اعلان مردم را مستحضر کند ولی اجرای این ماده در همه جا در يك مدت معین شاید ممکن نباشد زیرا اعلان تنها این نخواهد بود که در روزنامه بنویسند البته در قراء و قصبات باید بوسایل دیگری اقدام کرد تا هر طبقات مردم از وضع چنین قانونی مستحضر شوند و پس از اعلان پنج ماهه يك مدت کافی خواهد بود که مقدمات اجرا بعمل بیاید

رئیس - مذاکرات کافی نیست

(بعضی گفتند کافی است)

رئیس - رأی می می گیریم بماده

سوم تصویب می کند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده چهارم

قرائت می شود

(آقای منتصر الملک

شرح ذیل قرائت نمودند)

وزیر مالیه مأمور اجرای این قانون خواهد بود

رئیس - چون راجع بماده چهارم

مذاکراتی نخواهد شد فقط راجع بپیشنهادی

که شده است مذاکراتی می شود بعد اگر

تصویب کردید رأی می دهند

(آقای منتصر الملک پیشنهاد منور را

بمضمون ذیل قرائت نمودند)

مقام محترم مجلس شورای ملی

بنده پیشنهاد می نمایم که بماده اخیر

علاوه شود که وزارت مالیه مأمور است

در ظرف هفده ساله ایت ثیل ۱۳۰۱ این

قانون را در تمام مملکت اجرا دارد

مستشار السلطنه

رئیس - توضیح بفرمائید

مستشار السلطنه - بنده نظر آقای

رئیس التجار را مؤثر می بینم بواسطه این که

برای اجرای این قانون پنج ماه کم است و

برای اینکه جمع بین نظریه آقای ارباب

کیخسرو و آقای رئیس التجار بشود عرض

می کنم از هفده ساله نه ماه باقی است و در

این نه ماه دولت می تواند از برای تخت شروع

کنند و در ایالات و ولایات هم در ظرف این

مدت که استعمال قراء داده شده اعلان

کنند که مردم پوستهای خودشان را بنظر

مأمورین دولت برسانند

رئیس - آقای امین الشریعه جرو

کمیسیون هستید

امین الشریعه - خیر

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

چطور ؟

حاج شیخ اسدالله - بنده هم جزو کمیسیون نیستم

رئیس - کمیسیون در پیشنهاد آقای

مستشار السلطنه چه عقیده دارد ؟

طباطبائی - پیشنهاد آقای رئیس

التجار قرائت بشود بعد از مطالعه عرض

می کنم

رئیس - پیشنهاد آقای رئیس التجار در ماده سوم بود و گذشت طباطبائی - کمیسیون قبول می کند، رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - ماده سوم پنج ماه مدت معین کرده است و اگر بخواهند در این پیشنهاد رای بدهند مخالف بارای سابق است این را بمدت پنج ماه رأی داده شد در این صورت نه پیشنهاد آقای رئیس التجار موقع دارد نه پیشنهاد آقای مستشار السلطنه و بنده تصور می کنم آقای مخبر هم قبول کنند موضوع نداشته باشد

طباطبائی - رأی بگیریم

رئیس - کمیسیون این پیشنهاد را قبول

نمیکنند رأی می گیریم

مخبر - اعضاء کمیسیون صلاح

نمی دانند

رئیس - رأی می گیریم بقابل توجه

بودن پیشنهاد آقایانیکه این پیشنهاد توجه

می دانند

مستشار السلطنه - اجازه می فرمائید

رئیس - در نظام نامه نوشته شده پیشنهاد

کنند دومرتبه حرف بزنند

مستشار السلطنه - بنده هم می خواهم

همانطور که آقای مخبر از بیاناتشان عدول

کردند بنده هم پیشنهاد خود را مسترد

بدارم

رئیس - پس رأی می گیریم بماده

چهارم ترتیبش که در راپورت نوشته شده

آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند

(غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد مذاکرات در

کلیات قانون است کسی مخالف

نیست (گفتند خیر)

رئیس - پس رأی می گیریم بکلیه

قانونیکه شامل چهار ماده است آقایانیکه

این قانون را تصویب میکنند قیام فرمایند

(اکثریت نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد جلسه آتیه روز

پنجشنبه چهار ساعت بظهر مانده دستور

هم لایحه مالیات کتیرا و آنقوزه خواهد

بود

آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان - حالا که هیئت

دولت معرفی شده اند خوب است تاکید شود

که نماینده دولت حاضر شده بودجه هائیکه

حاضر و تمام شده مثل بودجه وزارت عدلیه

مطرح مذاکره و تصویب شود بعد هم بودجه

های دیگر یکی یکی میرسد و مطرح

می شود

رئیس - این در صورتی است که وزیر

عدلیه جدیداز بودجه که تمام شده مستحضر

شده باشند شاید ملاحظاتی داشته باشند خوب است این بودجه را بوزیر عدلیه ارائه دهند اگر حرفی نبود جزو دستور روز شنبه میشود (مجلس ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد) هو قمن الملک

جلسه ۱۰۸

صورت مشروح مجلس یوم پنج

شنبه اول سرطان ۱۳۰۱ مطابق

۲۵ شوال ۱۳۴۰

مجلس سه ساعت قبل از ظهر بریاست آقای موتمن الملک تشکیل گردید صورت مجلس یوم سه شنبه سی ام جوزا را آقای امیر ناصر قرائت نمودند رئیس - نسبت بصورت جلسه ملاحظاتی نیست ؟

آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب بنا بر فرمایش شاهزاده محمد هاشم میرزا در این صورت مجلس قبلی ایجاز محل واقع شده زیرا آقایانی که در جلسه قبل اظهار داشتند منع استخدام و کلاه برخلاف ماده سی و دوم قانون اساسی و دلائلی ذکر گردید در صورت مجلس نوشته شده ولی بنده که عرض کردم خلاف قانون اساسی هست و دلائلی برای آن اظهار داشتیم ابدأ دلیل شده در صورت مجلس نوشته نشده است عرض کردم این ماده نظر باین مسئله ندارد و مقصود این است که اگر و کیلی از وکالت مستعفی شد و شغل دیگری قبول کرد دیگر نمی تواند بمجلس برگردد مگر اینکه مجدداً از طرف ملت انتخاب شود

رئیس - دیگر ملاحظاتی نیست ؟

اظهاری نشد

رئیس - صورت مجلس تصویب شد

معاون وزارت عدلیه - لایحه ایست

راجع بمحاضر شرع تقدیم میشود

رئیس - لایحه قانونی مالیات کتیرا

مطرح است گویا در کلیات رأی گرفته نشده

ولی آقایان مذاکرات را کافی دانسته اند

حالا باید رأی گرفته شود

داخل در شور مواد بشویم یا خیر آقایانی

که تصویب میکنند داخل در شور مواد بشویم

قیام فرمایند

اکثر نمایندگان قیام نمودند

رئیس - تصویب شد راپورت ثانوی

طبع و توزیع شد به آقایان هم رسیده است

(آقای منتصر الملک ماده اول را بشرح

ذیل قرائت نمودند)

ماده اول - مالیات کتیرا صدی بیست

قیمت آن است به نرخ محل استخراج که مأمورین

گمرکی در حین صدور از سرحد اخذ و

دریافت می نمایند

يك نفر از نمایندگان کان - این نیست شور

اول هم شده است

رئیس - خطاب با آقای مدرس شما

آن روز بریاست فرموده اید شور اول بوده

است یادوم
مدیر - گمان بنده این است که شور
دوم بوده
سهام السلطان - اجازه می فرمائید
رئیس - بفرمائید
سهام السلطان - آنروز که این
مسئله مطرح بود آقای فهیم الملک زاپورت
رایس گرفتند و شور اول خاتمه پیدا نکرد
گمان می کنم حالا هنوز متمم شور
اول باشد

رئیس - این رایورت ثانوی دو کلمه
است و رجوع ب لایحه اولی نموده
(رایورت ثانوی کمیسیون به مضمون
ذیل قرائت شد)

کمیسیون قوانین مالیه در تاریخ فوق
لایحه راجع بمالیات کتیرا را مجدداً مطرح
مذاکره فرار داده بالاخره پس از مذاقه
های لازمه رایورت سابق کمیسیون را با
تغییر صدی بیست صدی ۵ بمجلس محترم
شورای ملی تقدیم می دارد

رئیس - آقای آصف المالك
(اجازه)

آصف المالك - لایحه اولی که
دولت بمجلس پیشنهاد کرده بوده صدی
سی بوده و پس از این که در مجلس مطرح
مذاکره شد صدی بیست تخفیف یافت
و مقداری در خصوص صدی بیست مذاکره شد
و در نتیجه مذاکرات بر گشت ب کمیسیون
و اینکه در مقدمه رایورت ثانوی کمیسیون
نوشته شده است بین الشورین مقصود همین
بوده است که شور دوم شروع نشده

رئیس - پس شور اول است و همان
طور که ماده اول را قرائت کردند صحیح
است منتها باید صدی بیست ب صدی پنج تبدیل
نمود مجدداً قرائت میشود

(بمضمون سابق الذکر قرائت شد)
رئیس - (خطاب ب آقای اقبال السلطان)
ماده اول همینطور که قرائت شد صحیح
است ؟

اقبال السلطان - بلسی همینطور
صحیح است .

رئیس - رئیس کمیسیون اظهار
فرمائید همینطور که قرائت شد صحیح
است ؟

سلطان العلماء - بنوعیکه خاطر مبارک
آقایان مستحضراست در چند روز قبل این
لایحه در مجلس مطرح مذاکره شد و لایحه
لیه قرائت شد دولت در لایحه اولیه که
کمیسیون فرستاده بودند نوشته بودند که
این مالیات را صدی سی می گرفتند
و اغلب نقاط از عمده و مزدور می گرفتند
این مسئله اسباب زحمت اهالی شده بود
و کمیسیون صدی را ب صدی بیست تخفیف
و ضمناً نرخ محل را ضمیمه آن کرد
نی صدی بیست از قیمتی که در محل معمول
است دریافت می شود و مقصود این بود

کرایه که تا سرحد داده میشود و آن کرایه
هم در سرحد جزو قیمت کتیرا محسوب
میشود از آن کرایه صدی بیست گرفته نشود گرچه
در همان موقع که این مسئله در کمیسیون
مطرح بود بعضی آقایان اعضاء کمیسیون
نظریات دیگری داشتند ولی اکثریت
کمیسیون حکومت کرده و همینطور رای داد
که رایورت آن نوشته و بمجلس تقدیم
شد و در شور اول آقایان مخالفین یاره
اظهارات فرمودند و مخیر کمیسیون سابق
قبول کرد مجدداً لایحه ب کمیسیون برگردد
این بود که مجدداً در کمیسیون مذاکرات
کافی بعمل آمد و این رایورت ثانوی بمجلس
تقدیم شد و گمان میکنم این مالیات یعنی
صد پنج چندان تعمیلی بر رعایا نباشد از
آن طرف هم برای دولت حساب کردیم
دیدیم با وجودیکه هفتصد و پنجاه هزار
تومان صادرات کتیرا است از قرازی صد پنج
که از کمرک مالیات آن را می گیرند سی
و پنج هزار تومان عایدی دولت می شود و
مطابق اطلاعی که پیدا کردیم دولت در
این سه سال اخیر با وجود اینکه صد سی
می گرفته است عایداتش بیش از بیست و
سه هزار تومان نبوده است و این مسئله با
توافق نظر آقایان اعضاء کمیسیون تصویب
شد حالا حکومت آن با اکثریت مجلس
است که هر طور صلاح بدانند حکمت کنند
رئیس - مقصود بنده این بود که این
ماده بهمین طریق که قرائت شد کمیسیون
پیشنهاد کرده است ؟

سلطان العلماء - بلی
رئیس - آقای حاج امین التجار
(اجازه)

حاج امین التجار - بنده در جلسه قبل
که اجازه خواستم از نقطه نظر مالیات لایحه
بود ولی نه اینکه اصولاً مخالف با گرفتن
مالیات کتیرا باشم بنده با گرفتن صد بیست
مخالف بودم و همانطور که بعضی از آقایان
مذاکره فرمودند گرفتن صد بیست سگته
و لطمه بتجارت کتیرا وارد می آورد ولی
صد پنج این طور نیست صد پنج یک مبلغ
غیر قابل مذاکره است ولی جزئی اصلاحی
لازم دارد امروز این مالیات صد سی که
دولت می گیرد از مال الاجاره محل ها و امینی
است که مالکین احار می دهند مثلاً یک محل
یا یک مرتع رایکی از مالکین صد تومان
اجازه می دهند سی تومان از آن مال الاجاره
را دولت می برد و هفتاد تومان آنرا شخص
مالك و آن زمین باید لاقول هزار من کتیرا
عایداتش باشد و آن هزار من کتیرا دو
هزار و پانصد تومان حد متوسط قیمتش
می باشد و اگر دولت بخواهد از آن دو هزار
و پانصد تومان صد سی مالیات بگیرد تقریباً
هفتصد هفتصد و پنجاه تومان مالیات آن
میشود در جلسه قبل آقای فهیم الملک فرمودند
عایدات کتیرا تقریباً در سال هفتصد هزار

تومان می باشد و از این مبلغ دولت بیش از
هفت هزار تومان مالیات نگرفته است ممکن
است بعضی از آقایان تصور بفرمایند که
صد سی هفتصد هزار تومان گرفته
میشده است که تقریباً دو بیست
یا دو بیست و ده هزار تومان مبلغ این مالیات
می شده است و امتنای مالیه حیف و میل
کرده اند و بیش از هفت هزار تومان آن
بخزانه دولت وارد نمیشده است در صورتی
که اینطور نیست دولت از مال الاجاره مراتع
صد سی می گرفته است وقتی درست دقت بفرمایند

دولت قبلاً صد یک می گرفته است بعضی از هفتصد
هزار تومان مالیات هفت هزار تومان مالیات می
گرفته است شاید بنظر غریب بیاید یک مالیاتی را
که دولت صد صد سی می گرفته است و بمجلس
پیشنهاد کرده است و مجلس آنرا ب صد پنج تنزل
داده است باز هم در آن مخالفت شود ولی
اینطور نیست اگر ما امروز این صد پنج
را تصویب کنیم و بآن رأی بدهیم این
مالیات پنج برابر امروزه می شود زیرا تا
کنون دولت صد یک گرفته است و حالا
صد پنج می شود باین جهت بنده با گرفتن
صد پنج در مجلس مخالفم
و عقیده ام این است که این صد پنج تبدیل
به صد سه شود و به قیمت سرحدی حساب
کند و صد سه مالیات آنرا بگیرند چه طور
می شود جنسی که در سرحد است قیمت
آنرا در محل معلوم کند و از روی آن قیمت
مالیات بگیرند ؟

البته اقسام کتیرا در قیمت با هم متفاوت
است حتی یک کتیرا که رویش نوشته میشود
نمره اول البته فرق دارد با کتیرای دیگری
که قدری پست تر از آن کتیرا از یکمن ده
تومان و نه تومان تا یکمن سه تومان و چهار
تومان بعلاوه در کمرک مقوم و ممیز هست
دو قیمت اجناس را معین می کند و اگر
صاحب جنس قیمت را که مقوم کمر کی معین
کرده قبول نکند خود کمرک قیمت آن
جنس را بعلاوه یک ده یک برای منافع
صاحب جنس او می دهد و آن جنس را ضبط
میکند بهر جهت بعقیده بنده اینکه صد پنج
را برج محل بگیرند اسباب زحمت است
و تولید اشکال میکند و بعقیده بنده خوب
است آقایان هم موافقت بفرمایند همان صد
سه و بقیمتی که در سرحد تعیین میشود
مالیات گرفته شود یعنی کرایه و سایر مخارج
هم بر آن ضمیمه شود و چندان تفاوتی هم
نمیکند البته بیش از بیست و سه یا بیست و
چهار پنج هزار تومان هم عایدات حالیه
دولت نمیشود این است عقیده بنده و پیشنهاد
هم خواهم کرد

رئیس - آقای ارباب کیخسرو
موافقتند ؟

ارباب کیخسرو - خیر بنده مخالفم
رئیس - آقای آقا سید یعقوب چهارم ؟
آقای سید یعقوب - بنده باین فرمایشی

که آقای حاج امین التجار فرمودند مخالفم
رئیس - ب لایحه چهارم ؟
آقا سید یعقوب - در صورتیکه صد پنج
در کمرک گرفته شود موافقم .

رئیس - پس با لایحه مخالفید ؟
آقا سید یعقوب - بلی

رئیس - پس باید بمدایک موافق
صحبت کنید آقای دست غیب موافقتند ؟

دست غیب - بلی بنده موافقم
رئیس - بفرمائید

حاج سید محمد باقر دست غیب -
اول باید دلایل طرفین یعنی موافقین و

مخالفین را ملاحظه کرد و در بین آن دلایل
آقایان قضاوت و حکومت بفرمایند

آقایانی که نافی هستند می گویند
اصلاً نباید مالیات گرفته شود آنها یک
دلایلی دارند که بعضی از آن دلایلمان هم
هم صحیح است مثلاً یکی از دلایلمان این
است که چون مالیات حیف و میل می شود
مارای می دهیم

مستشار السلطنه - خیر هم چه
نیست

دست غیب - عرض کروم اشخاصی
که نافی هستند این یکی از دلایلمان است
اگر شما این عقیده را ندارید و نافی نیستند
آن موضوعی می است عاید بنده آقایانی
را که نافی هستند عرض می کنم بهر جهت بنده
هم تصدیق می کنم که مالیاتها حیف و
میل می شود ولی این مسئله خارج از موضوع
است زیرا عایدات دولت باید وصول و از
حیف و میل هم جلوگیری شود یک دلیل
دیگر آقایان مخالفین این است که این
مالیات بیچاره عمده کتیرا بگیرد تعمیلی می
شود و لوائیکه مستقیماً خود او مالیات نمی
دهد ولی تاجر باو تعمیل می کند یعنی
وقتی شخص تاجر این مالیات را بدهد یک
قسمت از آن

تعمیل بفرقرا و آن عمده که کتیرا می گیرد
میشود .

بلی این صحیح است ولی چیز تازه
نیست زیرا کلبه افراد مردم و لوائیکه مستقیماً
مالیات نمی دهد اما در دادن مالیات غیر مستقیم
شرکت دارند و بعلاوه دولت باید مخارجش
را از کجا تحصیل کند البته مجبور است در
مقابل مخارج از هر چیز مالیات بگیرد
چونیکه در تمام دنیا مرسوم است مثلاً در
هندوستان خود بنده سابقه دارم تجار که در
هندوستان تجارت میکنند آخر سال جمع و
خرج خود را حساب میکنند و پس از وضع
خرج یک مقدار از عایداتش را دولت می گیرد
چرا ؟

برای اینکه دولت عایدی می خواهد در
صورتیکه از این جانگیزداز کجا باید جواب
مخارج خود را بدهد ؟

البته مجبور است در مقابل مخارج یک
قدری از کتیرا بگیرد یک قدری از زارع
قدری از تاجر تا ترتیب مملکت منظم کند

بلی بندهم تصدیق میکنم که درست مصرف نمیشود ولی در این حال درست مصرف نشدن دلیل نمیشود که ما بگوئیم دولت عایدی نمی خواهد بهر حال وقتی درست دقت کنی و مطالب را تصدیق کنیم می بینیم همین صدینج بهتر است زیرا این صدینج چیزی نیست که چندان تحمل بزرگ و حاصل و مستخرج کثیرا بشود بقول آقای حاج امین التجار اگر من غیر مستقیم هم چیزی برهه مستخرج کثیرا تحمل بشود چیزی نیست که خلاف انصاف باشد بجز آنکه ملاحظه وارد نمی آید زیرا ناچاری که آنرا می خرد البته صدینج را هم روی آن میکشد و یک مبلغی هم نیست که اسباب شکست مال التجاره آن ناچار بشود علاوه بر این مدت که تمام افراد ایرانی حتی خود تجار هم بخوبی بی برده اند نه اینکه عایدی دولت خیلی کم است و مخارجش بیش از عایداتش می باشد گمان میکنم اگر صدینج هم بیشتر قرار بدهند صرفی نداشته باشند ولی نظر اینکه حرف تجار هم تا اندازه حسابی است و میگویند اگر بیش از این مالیات قرار دهند اسباب نکس تجارت از خارجه میشود پس خوب است همان صدینج که نکسی هم بجز آن وارد نمی آورد گرفته شود که هم رضایت دولت و هم رضایت تجار فراهم آمده باشد و بنده یک دلیل بزرگتر از این دارم که به صدی و صدیست عقیده ندارم معتقدم همین صدینج باشد و آن این است که چون بنده بافکار عامه خیلی اهمیت می دهم (جمعی اظهار داشتند همه اهمیت می دهند)

دست خیب - خیلی متشکرم البته نباید هم خیلی اهمیت داد بنده قانونا غیر از افکار عامه نمی دانم اگر قانونی وضع شود که مخالف با افکار عامه باشد باید آن قانون را نسخ کرد چرا که افکار عامه برخلاف آن است حالاهم چون تجار بر خلاف صدی و صدیست هستند باین واسطه بنده بعد بیست و صدی معتقد نیستم ولی از آن طرف هم نمی توان گفت که تجار هیچ ندمت و چون خود آنها هم صدینج معتقدند (و صلاح هم همین است که تجار فهمیده اند) برای اینکه این فکر خودشان در دماغ بعضی از هوم و ساده لوح ها تزریق نکنند و برای اینکه ما هم نکوئیم لطمه بجزایرت واردی آورد از این جهت بنده عرض میکنم صدینج بجزایرت صدمه نمی زند و یک عایدی هم برای دولت درست میشود و لایحه عایدی صحیحی نیست و دولت باین قبیل هواند خرجش نمی گذرد ولی یک زمینه عایدی برای دولت بدست می آید و به تجارت هم لطمه وارد نمی آید و آنطوریکه آقای امین التجار فرمودند این طور هم نیست که صدیست گرفته شود و حیث و میل هم نشود بآن کثیرا گیر هم صدمه وارد آورد در هر صورت این صدی پنج خیلی خوب و اسباب رفاهیت مردم است و برای

تاجر و دولت و عموم مردم خوب است و وقتی که می خواهد آقایان قضاوت بکنند ترتیب قضاوت کردن این است و اینکه فرمودند صدینج را که از قیمت محل در گمرک بگیرند اسباب زحمت برای تاجر است خیر اینطور نیست زیرا تاجر کثیرا کثیرا ها را درجه درجه معین میکند و همانطور هم قیمتش را می نویسد مثلا کثیرا کثیرا از شیراز بیوشهر حمل میشود نمره بنمره می نویسد قیمتش را می نویسد نمره اصلی قیمتش چند وسط قیمتش چند رویت تر قیمتش چند و اگر فرضاً یک تاجری باشد که قیمتهای آنها را درست ننویسد البته یک موقمی آنجا هست که آنرا قیمت کند و اگر یک چیز خیلی در هم و برهمی هم باشد ما باین کثیرا خوب و کثیرا بیک قیمت معینی می گذارند و برای جمع آن یک قیمت معین میکنند ولی اگر بنا شود در سرحد قیمت آنرا معین کند عقیده بنده این است که اسباب زحمت برای کثیرا فروش و برای عمل که باید او را راحت گذاشت می شود چرا برای اینکه تاجر ناچار است کثیرا را از او ادران بخرد و ببا اینکه بنده خدمت آقایان تجار ارادت دارم ناچار تجار به بهانه اینکه کار من در سرحد گیر می کند خواهد گفت تو باید ارزان تر بخری بفروشی این بهانه را هم باید نسبت بآن عمله کدر آفتاب گرم زحمت میکشد و کار میکند ملاحظه نموده از این جهت عقیده بنده این است که در همان سرحد از روی قیمت محل نرخ عادلانه خرید تاجر معین کند

رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
ارباب کیخسرو - اینجا بکنر نیی پیش آمده است که بعضی از آقایان نمایندگان در ضمن مذاکراتشان یک اظهاراتی میفرمایند و می خواهند آن مطلب را بخودشان اختصاص بدهند و سایر نمایندگان را مخالف قرار دهند مثلا آقای دست عیب بودند که فرمودند من بافکار عامه اهمیت میدهم بنده عرض میکنم همه ما از طرف عامه هستیم و همه بافکار عامه اهمیت می دهم و عاید عامه را مقدس می دانیم خوب است آقایان این طور الفاظ را اختصاص بخودشان بدهند که اسباب توهین نسبت بدیگران می شود و اما راجع به مخالفت بنده چنانچه در جلسه گذشته عرض کردم امروز خوشبختانه موقع عمل است که ما نظرمان را به مسئله تجارت توسعه بدهیم و امیدواریم موقوفیت حاصل شود در یکی از جلسات قبل در موقی که راجع بکثیرا آنجا مذاکره می شد یکی از نمایندگان فرمودند هر مالیاتی بخواهد وضع کنند نسبت به آن اظهار مخالفت می شود در صورتیکه این طور نیست و بنده عقیده دارم هر مالیات مشرومی اینجا وضع شود یعنی پس از آنکه ما دانستیم بچه مصرف میرسد با کمال شوق و میل تصویب

خواهیم نمود و موکلین ما هم با کمال میل رضایت در صورتی که بدانند به صرف آبادی و استقلال مملکت میرسد خواهند پرداخت و هیچکس هم مخالفت وضع مالیات نیست ولی بنده که یکی از مخالفین هستم مخالف تحمیل مالیات بر صادرات می باشم و اگر برای دولت ممکن بود بایستی مقداری هم از خودش بجزایرت مساعدت می کرد تا مال التجاره ایران در تمام دنیا رواج بگیرد و بخودی خود بر ثروت مملکت بیفزاید و بخودی خود برای مصلحت مملکت است آیا صلاح مملکت ما است که تحمیلی بر صادرات میکنم ؟ بعقیده بنده خیر باید صادرات را آزاد گذاشت برای این که بر ثروت عمومی افزوده شود و دولت که نماینده ملت است از همان ملت و ثروت ملت استفاده کند اینجا همیشه از فقر عمومی و بیچارگی دولت و ملت مذاکره می شود البته نباید فراموش کنیم که اینها همه نتیجه همان صدماتی است که در زمان استبداد بملت وارد آورده اند و بالنتیجه دولت را فقیر کرده اند.

آقای رئیس محترم مجلس در چند جلسه قبل در ضمن نطق خودشان فرمودند فرق بین مشروطه و استبداد آن است که دولت استبدادی عقیده اش این است از هر ممر که می تواند از ملت دخل کند ولی مشروطه برخلاف این است و صلاح ملت را در نظر می گیرد باید ملت در تجارت دارای آزادی باشد و دولت از طریق مشروع از او استفاده کند از جمله فرمودند راجع براه می شود می گویند مالیات می گیرید بنده نگفتم مالیات گرفته نشود عرض کردم وقتی راه درست هست نباید مالیات آنرا اضافه نمود و اگر آقایان آنروز به بنده فرصت می دادند که حساب آن را درست برای آقایان به نامیم آنوقت خدمت آقایان عرض میکردم که در مقابل آن پنجاه هزار تومانی که دولت خرج این راه کرده است علاوه بر مخارج راه اگر درست اداره میشد فرعی آن پنجاه هزار تومان عاید دولت می شد و باز اضافه عایدی داشت فرض ما این بود که مالیات گرفته شود ولی تحمیل زیادی بر ملت نشود بنابراین بنده بکلی مخالفم با هر گونه مالیاتی که بر صادرات بنده هم چو عرضی نکردم و بنده شخصا و البته همه آقایان بافکار عمومی اهمیت می دهند و اگر کلمه البته همه آقایان را عرض نکردم فراموش کردم معذرت این شیی نفی ما عاذا نمی کند عرض کردم بنده شخصا بافکار عمومی اهمیت می دهم این دلیل نمی شود که سایر آقایان اهمیت نمی دهند و اینکه فرمودند کسی نگفته است بواسطه حیث و میل شدن عایدات مغالط وضع مالیات است خود بنده از آنانی ثروت نماینده پس خوب است ما هم صادراتمان را آزاد می گذاریم تا هر چه هست و ملت هر

چه می تواند آن امتعه را بیرون ببرد و در عوض برای ما طلا وارد کند و اگر طلا هم نمی تواند وارد کند اقلا از طلائی که از این مملکت خارج می شود جلو گیری نماید لایتنطع گفته می شود تجار دخل میبرند و چه وجه می کنند تجار چه کرده اند ؟ تمول تجار این مملکت کدام است ؟ تمول تجار این مملکت را از روی هم بگذارند مطابق یکی از تجار معتبر خارجه نخواهد بود اینها همه بواسطه تضیقاتی است که از سابق مرسوم شده است بنده عقیده دارم در عوض اینکه ما این تضیقات را فراهم آوریم که بیست هزار تومان یا سی هزار تومان یا چهل هزار تومان عاید دولت شود بملت بگوئیم هر قدر می تواند میلیونها و کروها کثیرا خارج کند و در عوض میلیونها پول وارد این مملکت بشناید آنوقت دولت از واردات مالیات بگیرد و از ثروت عمومی در مواقع لازمه استفاده کند دیگر اینکه عنوان نمودند از قیمت محل اخذ میشود بند هیچ نفهیم در این پیشنهادی که از طرف کمیسیون شده است که جواز کرمع مل شده ؟

در این رایورت کمیسیون تکیه به رایورت سابق نموده و در رایورت سابق هم معین کرده بودند در سرحدات بگیرند نه این که در محل بگیرند این یک اشتباهی است که باید رفع شود آقای دست غیب فرمودند عقیده بعضی از مخالفین این بوده است که چون این مالیات حیث و میل می شود از این جهت ما مخالف این مالیات هستیم بنده که یکی از مخالفین هستم هم چو نظری نداشتم و تصور نمیکنم سایرین هم این نظر را داشته باشند عقیده ما این است که بر صادرات مملکت هیچگونه تحمیلی نباید بشود تا صادرات آزاد باشد و هر گونه بتوانیم استفاده کنیم

حاج سید محمد باقر دست خیب - اجازه میفرمایید توضیح بدهم ؟
رئیس - بفرمائید
حاج سید محمد باقر - آقای ارباب فرمودند که بنده عرض کردم بافکار عامه اهمیت می دهم نسبت بسایر آقایان توهین شده که نظر بافکار عمومی نکرده اند بنده هم چو عرضی نکردم و بنده شخصا و البته همه آقایان بافکار عمومی اهمیت می دهند و اگر کلمه البته همه آقایان را عرض نکردم فراموش کردم معذرت این شیی نفی ما عاذا نمی کند عرض کردم بنده شخصا بافکار عمومی اهمیت می دهم این دلیل نمی شود که سایر آقایان اهمیت نمی دهند و اینکه فرمودند کسی نگفته است بواسطه حیث و میل شدن عایدات مغالط وضع مالیات است خود بنده از آنانی ثروت نماینده پس خوب است ما هم صادراتمان را آزاد می گذاریم تا هر چه هست و ملت هر

رئیس - آقای محقق العلماء موافقت ؟
محقق العلماء - مخالف
رئیس - آقای میرزا سید حسن موافقت ؟
آقا میرزا سید حسن - بلی
رئیس - آقای دولت آبادی موافقت ؟
حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - خیر موافقت
رئیس - بفرمائید
حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - آقای ارباب فرمودند معتقد هستم بر صادرات مالیات وضع بشود اولاً ما باید ما بین مالیات و گمرک فرق بگذاریم البته یک مالیاتی ممکن است در مملکت باشد ولی از راه گمرک و از طریق گمرکی چیزی گرفته نشود مثلا از گندم و جو و برنج و سایر خشک بارها بعنوان مالیات گمرکی چیزی گرفته نمی شود در صورتی که بر همین گندم چون محل احتیاج عمومی است یک مقداری مالیات وضع کرده اند بعنوان گمرک هم از آن گرفته می شود تا کمتر از مملکت خارج شود فرق است بین مال التجاره که محل احتیاج عموم است و مال التجاره که باید خارج شود و پول بیورد و اگر بر گندم و جو که محل احتیاج عمومی است مالیات و گمرک بر آن وضع شود که کمتر صادر شود بهتر از این است که بکلی آزاد باشد و اسباب فحطی برای مردم بشود پس ما نمیتوانیم بگوئیم بر کلبه صادرات نباید مالیات وضع کرد بعضی چیز هائی که محل احتیاج عمومی است بایستی بر آنها مالیات وضع کرد که کمتر از مملکت خارج نماید و اما اینکه فرمودند بعضی صدینج در سرحد صدیست بگیریم بنده درست ملتفت نشدم چطور قیمت سرحد را تشخیص می دهند قیمت سرحد معادل با قیمت محل است بشنیه خرج و کرایه پس باید اول قیمت محل معلوم شود بعد کرایه بر آن اضافه شود و آنوقت معلوم می شود قیمت سرحد و ترتیبی هم که بتوانیم مالیات عمومی وضع کنیم هنوز پیدا نشده است علاوه تجارت ما که صنعت نیست یعنی مبادلات ما با مالک دیگر بلکه مال التجاره ما مواد خام است یعنی ما کارخانجاتی نداریم که صنایع خودمان را بدیگران بفروشیم باید زراعت و اقامت واحشام خودمان را که در اراض همان مواد خام است بفروشیم و اگر بخواهیم در موقع خروج آنها از سرحد مالیات بگیریم بگفته باید بگوئیم از پنج یک آنها مالیات نگرفت و در نتیجه تمام چرخها از کار خواهد افتاد پس ما نمی توانیم در تحت این این عنوان که تحمیل بر صادرات است این مالیات را بکلی لغو کنیم اما اینکه آقای دولت آبادی می فرمایند از قیمت محل اخذ شود اگر درست ملاحظه فرمایند

دریافت نمایند چون سرحد نه محل فروش و نه محل خرید سرحد یک جایی نیست که مال التجاره در آنجا یک قیمت معینی داشته باشد باین جهت اسباب زحمت تجار خواهد شد رئیس - آقای آسید یعقوب (اجازه)
آقای آسید یعقوب - بنده بعضی یاد داشتها کرده ام که باید جواب عرض کنم اولاً آقای ارباب کیخسرو فرمودند تحمیل بر صادرات می شود در صورتیکه هیچ یک از آقایان عقیده ندارند تحمیلی بر صادرات بشود و جوابشان همان بود که آقای ما باید ما بین مالیات و گمرک فرق بگذاریم البته یک مالیاتی ممکن است در مملکت باشد ولی از راه گمرک و از طریق گمرکی چیزی گرفته نشود مثلا از گندم و جو و برنج و سایر خشک بارها بعنوان مالیات گمرکی چیزی گرفته نمی شود در صورتی که بر همین گندم چون محل احتیاج عمومی است یک مقداری مالیات وضع کرده اند بعنوان گمرک هم از آن گرفته می شود تا کمتر از مملکت خارج شود فرق است بین مال التجاره که محل احتیاج عموم است و مال التجاره که باید خارج شود و پول بیورد و اگر بر گندم و جو که محل احتیاج عمومی است مالیات و گمرک بر آن وضع شود که کمتر صادر شود بهتر از این است که بکلی آزاد باشد و اسباب فحطی برای مردم بشود پس ما نمیتوانیم بگوئیم بر کلبه صادرات نباید مالیات وضع کرد بعضی چیز هائی که محل احتیاج عمومی است بایستی بر آنها مالیات وضع کرد که کمتر از مملکت خارج نماید و اما اینکه فرمودند بعضی صدینج در سرحد صدیست بگیریم بنده درست ملتفت نشدم چطور قیمت سرحد را تشخیص می دهند قیمت سرحد معادل با قیمت محل است بشنیه خرج و کرایه پس باید اول قیمت محل معلوم شود بعد کرایه بر آن اضافه شود و آنوقت معلوم می شود قیمت سرحد و ترتیبی هم که بتوانیم مالیات عمومی وضع کنیم هنوز پیدا نشده است علاوه تجارت ما که صنعت نیست یعنی مبادلات ما با مالک دیگر بلکه مال التجاره ما مواد خام است یعنی ما کارخانجاتی نداریم که صنایع خودمان را بدیگران بفروشیم باید زراعت و اقامت واحشام خودمان را که در اراض همان مواد خام است بفروشیم و اگر بخواهیم در موقع خروج آنها از سرحد مالیات بگیریم بگفته باید بگوئیم از پنج یک آنها مالیات نگرفت و در نتیجه تمام چرخها از کار خواهد افتاد پس ما نمی توانیم در تحت این این عنوان که تحمیل بر صادرات است این مالیات را بکلی لغو کنیم اما اینکه آقای دولت آبادی می فرمایند از قیمت محل اخذ شود اگر درست ملاحظه فرمایند

خواهند بود که این مبلغ چندان قابل نیست و اسباب بدنامی برای دولت خواهد بود بجهت اینکه اگر ما می خواهیم صدینج را از قیمت محل استخراج اخذ کنیم تجار بقری مخارج برای او درست می کنند که گمرک راهم مقروض خواهند نمود و پس از وضع مخارج باید یک صدینج هم دستی بآنها بدهد پس ارماین مبلغ را از قیمت محل بخواهیم بگیریم ابتدا نفی برای دولت نخواهد داشت لذا بنده باین ترتیب مخالفم و آن صدی را هم که آقای حاج امین التجار فرمودند همینطور اسباب بدنامی است و بنده با آنها مخالفم و عقیده بنده این است همانطور که پیشنهاد شده صدینج از قیمت سرحد خوب است و عیبی ندارد

رئیس - آقای عماد السلطنه خراسانی موافقت ؟
عماد السلطنه - بنده بالا بجهت مخالفم
رئیس - آقای مستشار السلطنه چطور ؟
مستشار السلطنه - بنده هم مخالفم
رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی حاج میرزا مرتضی - بنده هم مخالفم
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله حاج شیخ اسدالله - بنده پیشنهادی کرده ام
رئیس - آقای عماد السلطنه طباطبائی مخالف ؟
عماد السلطنه طباطبائی - بلی مخالفم
رئیس آقای آسید فاضل
آسید فاضل - بنده هم مخالفم
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا چطور ؟
محمد هاشم میرزا - بنده هم مخالفم
رئیس - آقای رئیس التجار و آقای کازرونی هم مخالفند ؟
کازرونی - بلی مخالفم
رئیس آقای سلطان العلماء
سلطان العلماء - فعلا عرضی ندارم
رئیس - آقای دست غیب (اجازه)
حاج سید محمد باقر دست غیب فرمایشاتی که آقای ارباب کیخسرو در درهای بنده فرمودند اولاً عراض بنده را از روی منطق و برهان رد نکردند فقط دلایلشان این بود که چون کثیرا جزء صادرات است لذا نباید مالیاتی بر آن وضع کرد برای این که با بصادرات مملکت زیاد شود و مخالفت ایشان از این راه بود که مالیاتی کردند اگر گمرکی بر صادرات بسته شود صادرات مملکت رو به نقصان خواهد گذارد و رفته رفته کم می شود بنده این جا دو عرض دارم اولاً عرض می کنم اگر بنا شود بنده هم عرضی ندارم

گرفته نشود البته تصدیق می فرمایند که بر عایدات دولت ضرر وارد خواهد آمد گذشته از این اساساً میزان صدینج یک مقدار مهم و فوق العاده نیست که از اخذ آن لطمه بزرگی با اساس تجارت ما وارد آید بلی اگر صدیست یا صدیست بود و مقدار آن بود ولی این مقدار صدینج هم می نیست و گرفتن آن سکنه نه چیز با اساس تجارت دارد می آورد و نه بکثیرا کثیرا ضرری وارد می شود از آقایان تجار غیر از آقای ارباب ممکن است سؤال کنیم که آیا این صدینجی که ناچار در بوشهر یا بندر دیگر به عنوان خروج کثیرا از سر حد می دهد آیا صدمه بصادرات عمومی مملکت وارد می آورد یا خیر ؟ عقیده بنده این است لطمه و صدمه وارد نمی آورد

رئیس - آقای محقق العلماء موافقت ؟
محقق العلماء - بنده مخالفم
رئیس بفرمائید
محقق العلماء - اولاً عرض می کنم مالیات بستن بر کثیرا از طرف دولت ربطی بجزایرت و تجارتخانه ندارد از املاک خاصه و املاک دیگر که کثیرا می گرفتند دولت از بعضی ایالات و ولایات وضع مالیاتی بود که اینک چندی قبل یک شرح مفصلی از تجار فارس رسیده بود که اگر بنا باشد دولت این مالیات را بگیرد دستگانه صندلی و میز و رئیس و منشی و ثبات و غیره تدارک کند و صد تومان در عرض ماه خرج کند و فقط صد و پنجاه تومان دریافت نماید فایده ندارد و باید فکری کرد که در یکجائی یک ترتیب مرتبی این وجه را گرفت که ضرری هم بدولت نرسد این بود که چون دیدند کثیرا در ایران مصرف ندارد و بخارجه بیشتر می رود از این جهت لازم دانستند در سرحد یک چیزی بگیرند که نه ضرر دولت شود و نه اسباب زحمت مردم فراهم آید این بود که این تدارک دیده شد اساساً عرض می کنم مسئله تجارت و تجارتخانه تحمیل بر صادرات در کار نیست همانطور که

آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی و آقای آسید یعقوب اشاره کردند اگر بنا شود صدینج بگیرند آن هم از قیمت محل است یک معظوراتی دارد و اسباب زحمت دولت می شود بلکه اعتقاد بنده این است که برای ملاحظه حال دولت باید از صدینج هم زیادتر گرفته شود زیرا دولت باید از مردم و بنده جناب عالی و غیره بیرون بیاید و در خارج مملکت بکند چنانچه صاحت خانه باید از اهل خانه بیرون بیاید و به صرف خانه برساند ولی حالا که آقایان این طور می فرمایند عقیده بنده این است همین صدینج را از قیمت سرحد دریافت نمایند

رئیس - آقای دست غیب

(اجازه)
حاج سید محمد باقر دست غیب
 بالاخره معلوم شد آقا مصطفی العلامه موافق بودند با مخالف
محقق العلماء -- با قیمت محل مخالف بودم .
دست غیب - ولی از اصل گرفتن صد پنج موافق بودند بملاوه آقای محقق - العلماء کلمه فرمودند که جساتاً عرض می کنم آن کلمه کاملاً فرمایش آقای ارباب را تنفیذ کرد ایشان فرمودند تجار شیراز اظهار کرده اند که دولت برای گرفتن مالیات سیصد تومان خرج می کند و صد و پنجاه تومان وصول می کند پس دولت از این محل استفاده نمی کند و باید عواید در محلی جمع شود آن محل هم گمرک است این فرمایش ایشان مثل این بود که تجار حاضرند يك گمرک بدهند و تقریباً تصدیق کرده اند گمرک گرفتن از کتیرا ضرری بصادرات مملکت وارد نمی آورد والا اگر تجار رضایت نداشتند می گفتند اساساً این مسئله لطمه و ضرر بزرگی بصادرات مملکت وارد می آورد يك قسمت بزرگ از محل کتیرا فارس است و کتیرا گیر در آن صفات خیلی زیاد است و مسئله خرید و فروش کتیرا در فارس یکی از تجارت مهمه است و خود تجار فارس می گویند ما حاضریم يك چیزی بعنوان گمرک بدولت بدهیم و آن چیزی که هم خود تجار می خواهند بدهند معلوم نیست کمتر از صد پنج بدهند پس در این صورت خود تجار حاضرند گمان نمی کنیم مذاکره لازم باشد و خوب است آقایان هم تصدیق فرمایند
رئیس - آقا میرزا سید حسن کاشانی
 (اجازه)
آقامیرزا سید حسن کاشانی - بنده با پیشنهاد آقای امین التجار موافقم ولی با اصل لایحه مخالف
طباطبائی مخبر کمیسیون - البته معلوم است کمیسیون پیشنهاد کننده این لایحه نیست دولت لوایح قانونی را به مجلس می فرستد و مجلس هم چند نفر از اعضا خود شورا امین می کنند که در اطراف آن مسئله تحقیقات کاملی بکند و در آن نظریاتی اتخاذ کنند بمجلس بیاورند برای اینکه دایره اطلاعات مجلس زیادتر شده و باتمق بتواند به آن لایحه قانونی رای دهد در این صورت اگر کمیسیون يك رأی می دهد یا مخبر کمیسویی يك دفاعی می کند يك نظر خصوصی در کار نیست زیرا يك لایحه در کمیسیون گذشته و مخبر مجبور است عقیده کمیسیون را دفاع کند اعم از اینکه مجلس نظر موافق داشته باشد یا نظر مخالف گاه ممکن است در

خود کمیسیون هم اعضائی باشند که با نظریه اکثریت اعضاء کمیسیون مخالف باشند ولی مخبر همیشه نظراً کثرت رادفاع می کند بعضی از آقایان می فرمایند مخالف با هر گونه تعمیلی برصادرات هستند اگر آقایان ماده سوم و ماده اول راپورت کمیسیون را مطالعه فرمایند ملاحظه خواهند فرمود که در ماده اول نه لفظ مالیات اسم برده می شود و ماده سوم هم صاحبان کتیرا را آزاد می گذارند که در محل بامانای مالیه مامورین دو تنی بپردازند و جواز بگیرند که از سرحد چیزی از آنها مطالبه نشود در این صورت کاملاً معلوم است این چیزی که گرفته می شود مالیات است نه گمرک زیرا اگر گمرک بود صاحب کتیرا در محل نمی توانست بدهد و جواز بگیرد پس معلوم می شود این مالیات است و بطوری که بعضی از آقایان که در جلسه قبل اظهار کردند و حقاً هم همین طور است اگر بخواهیم در محل نگیریم تولید اشکال و زحمت مردم خواهد شد زیرا يك ترتیبی لازم خواهد آمد و محتاج بسه تاتیش و جلو گیری از قاچاق و غیره خواهد شد و بهزاران اشکالات و موانع دیگر برخواهیم خورد این بود که در کمیسیون تأمل و مذاکره شد و بالاخره دیدیم بهتر است این مالیات را در سرحد بگیرند تا اشکالاتش کمتر شود بملاوه اگر بنا باشد در جاهای مختلف گرفته شود مسلماً مخارج دولت خیلی زیاد خواهد شد و چیزی عاید دولت نمی شود اما اگر در چند نقطه سرحد گرفته شود البته مخارجش کمتر و عایدی دولت هم زیاد تر است از این جهت کمیسیون تصویب کرد این مالیات را در سرحد بگیرند بواسطه وصول آنهم گمرک باشد که بعد با اداره مالیات تحویل دهد حتی در اداره گمرک جزء عایدات گمرک هم ضبط نخواهد شد بنا بر این عنوان گمرک ندارد و باشکالاتی هم تصادف نخواهد کرد زیرا مالیاتی است که در سرحد گرفته می شود باید دانست که کمیسیون يك جزئی از مجلس است و تمام نظریاتی که ممکن است در مجلس پیدا شود در کمیسیون هم وجود دارد و وقتی در يك لایحه مذاکره می شود تمام این نظریات مخالف و موافق گفته می شود و تحقیقات می شود بالاخره در مجموع تمام این نظریات مختلفه يك نظریه متفق علیه تقریباً پیدا می شود در کمیسیون هم تمام این مذاکرات شد و در نتیجه بالاخره کمیسیون اینطور تصور کرد که صدی تبدیل بصد پنج شود و صد پنج بلکه بصد قدری هم بیشتر بتجارت کتیرا لطمه وارد نمی آورد زیرا قیمت کتیرا بقدری بالا است مخصوصاً کمترین خوب در سرحد باختلاف مواقع ممکن است بخرواری چهار صد و پانصد تومان هم برسد

تومان
 دیگر بهتر در این صورت اگر قیمت سرحد بالغ به تصد تومان باشد قیمت محل کمتر از چهار صد پانصد تومان نیست و اگر صاحب کتیرا از هفتصد تومان و هشتصد تومان مطابق رأی کمیسیون فرضاً بیست تومان بدولت بپردازد گمان می کنم يك تعمیلی نخواهد بود و سکنه هم بآن متاع و تجارت وارد نخواهد آمد اما اینکه یکی از آقایان مخالفین فرمودند چون این متاع در سرحد خارج شود و بخارج میرود و بفروش میرسد باین جهت نباید مالیاتی بر آن وضع نمود جواباً آقا کاملادادند اغلب چیز - هائی که از این مملکت خارج می شود مالیات مستقیم و غیر مستقیم بر آنها تعلق می گیرد از قبیل برنج روغن و کوفسندهم مالیات مستقیم دارند و بمیزانند هم بطور چیزهای دیگر که از این مملکت خارج می شود نمی شود گفت هیچ مالیاتی بر آن تعلق نگیرد بنده هم تصدیق می کنم در این مملکت سالها است این تعدیبات بوده و البته باید تدریجاً جلو گیری نمود ولی تصویب صد پنج مالیات کتیرا که سابقاً هم چندین برابر آن می گرفته اند و انواع تعدیبات را هم می کرده اند این ترتیب آن تعدیبات را زیاد نمی کند بلکه برآب کتیرا هم تصویب می شود با آن طبعه که همیشه سعی داریم بآنها تعدی نشود یعنی آن عملجاتی که متصدی گرفتن کتیرا هستند دیگر اجاعاف و ظلمی نمی شود زیرا مالیات در دست سرم از تاجر گرفته می شود و بعقیده بنده با تصویب این لایحه دیگر جای هیچ نوع تعدی باقی نمی ماند ولی برعکس وقتی که این لایحه بمجلس پیشنهاد نشده بود تعدیبات می شد اگر این لایحه تصویب شود گمان می کنم جلوه آن تعدیبات گرفته خواهد شد در هر صورت ملاحظه فرمایند که روز بروز مصارف و مخارج دولت زیاد می شود و بسا اینکه مجلس مصمم بود تا حدی که ممکن است بهیچ گونه استراضی مبادرت ننماید و بهیچ نوع قرصه خارجی رأی ندهد مملکت فرمودید در یکی دومورد بواسطه نبودن پول و کثرت مخارج مجبور بگرفتن يك مساعده هائی شد این برای این است که دولت محتاج بیول بود و تا محل هم نباشد از مردم نمی توانیم چیزی بگیریم اگر قرض نکنیم پول نداریم و اگر هم بفرماییم قرض بکنیم باز محل برای آن لازم است روز بروز هم هر چه پیش میرویم مخارج مملکت رو باز زیاد می رود چنانچه می بینید هر روز لواجی بمجلس می آید و تقاضای پول می شود مخارج قشون و مخارج فوق العاده و متفرقه پیدا می شود و دولت هم همه روزه بمجلس پیشنهاد میکند دیگر اینکه شما بهر چه بخواهید مالیات وضع کنید و در دست اول آن مالیات را

بگیرید تحویل برقرار و بیچارگان می شود زیرا در دفعه اول از دست فقرا بیرون می آید مثل گندم و جو که ما از آن مالیات میگیریم پس ما باید سعی کنیم مالیات طوری وضع شود که بقدر امکان بر فقرا و زارعین کمتر تحویل شود و بهمین جهت هم هست که مالیات های غیر مستقیم زود تر تصویب می شود زیرا مالیات غیر مستقیم بیشتر بر غیر فقرا تحویل می شود پس بالاخره ما مجبور هستیم از آنچه داریم مالیات بگیریم و یکی از چیز هائی که ما داریم و بخارج بآن محتاج است و در آنجا خوب بفروش میرسد کتیرا است زیرا رقیب کم دارد یا هیچ ندارد و اگر ما مالیاتی بر آن وضع کنیم هیچ لطمه بصادرات ما وارد نمی آید و هیچگونه تعمیلی هم بر عملجاتی که آنرا استخراج می کند وارد نخواهد شد بلکه يك زمینه عایدی برای دولت درست می کنیم که روز بروز زیاد خواهد شد و ممکن است در ظرف چند سال بيك مبلغ معتنا بهی برسد و چنانچه عرض کردم تصویب این قانون هم جلو گیری از تعدیبات خواهد نمود و هم عملاً آزاد خواهد شد و وقتی آزاد شد بیشتر و بهتر کار می کند روز بروز مقدار صدور این متاع بخارج زیاد خواهد شد در سرحد هم اگر چیزی بگیرند مانع استخراج آن نخواهد بود و بالعکس اگر از محل بگیریم ممکن است مانع استخراج بشود و بنده گمان می کنم تا چند سال دیگر که راههای تجارتی باز شود و تجارت رواج پیدا کند بتواند يك محل عایدی معتنا بهی برای دولت بشود بالاخره بنده اینطور تصور می کنم که مخالفت آقایان از نقطه نظر پیشنهاداتی است که دادند مثلا عقیده بعضی آقایان این است که صد پنج از قیمت محل گرفته شود و بعضی دیگر عقیده دارند از صد پنج قدری کمتر شود و در هر صورت سرحد را معین کنیم برای اینکه آن کسر با علاوه که در سرحد گرفته می شود تکافو پیدا کند و بالاخره بنده می بینم عقیده اکثریت این است که در سرحد گرفته شود حالا از صد سه و صد پنج اختلاف باقی می ماند بنا بر این عقیده بنده این است که هر چه در این خصوص مذاکره کنیم اتلاف وقت مجلس می شود اگر آقایان اجازه بدهند پیشنهادات قرائت شود و بکمیسیون برود بعد آقایان پیشنهاد دهند گمان می کنم در کمیسیون تشریف بیاورند و با موافقت نظر آقایان يك تصمیمی بگیریم که با موافقت مجلس تصویب شود و پیش از این وقت آقایان تلف نشود
رئیس - آقایان مذاکرات را کافی می دانند ؟
 بعضی گفتند کافی است
رئیس - پیشنهادات قرائت میشود (آقای منصور الملک بضمون ذیل قرائت نمودند)
 بعضی گفتند کافی است
رئیس - پیشنهادات قرائت میشود (آقای منصور الملک بضمون ذیل قرائت نمودند)

بنده پیشنهاد می کنم که لفظ قیمت کتیرا در محل برداشته شده و فقط نوشته شود کلیه کتیرا در محل گمرک بقیمت در گمرک خانه صدی پنج دریات دارند (تقی طباطبائی نائینی)
 بنده پیشنهاد می کنم صد پنج مالیات در سرحد بقیمت همان سرحد گرفته شود (شیخ اسدالله مجلانی)
 پیشنهاد می کنم که صد پنج را در گمرک سرحد می گیرند بقیمت سرحد بوده باشد نه قیمت محل (امین الشریعه)
 در موضوع مالیات کتیرا این بنده پیشنهاد می کنم که صدی پنج در موقع صدور از سرحد دریافت شود (عماد السلطنه خراسانی)
 بنده پیشنهاد می کنم صد پنج از کتیرا برای اینک سابقاً این مالیات تصویب نشده بود و تعدیباتی می شده است برای اینکه همان تعدیبات نشود این لایحه بمجلس پیشنهاد شده و بودن این ماده ضرری ندارد
رئیس - ماده سوم قرائت می شود (بضمون ذیل قرائت شد)
 صاحبان کتیرای موجوده که مالیات معموله را پرداخته اند و تصدیق اداره مالیات محل را در دست دارند در حین صدور از سرحد از تادیبه مالیات صدی بیست معاف خواهند بود
رئیس - آقای ارباب کیشرو (اجازه)
ارباب کیشرو - اگر چه بنده در اصل وضع این مالیات مخالف ولی در این قسمت هم ناچارم عرض کنم در شرح پیشنهادی که دولت داده است متذکر شده است که این مالیات بانواع و اقسام و بطور مختلف گرفته می شده گاهی از رعیت گاهی از تاجر گاهی از عمله و بالاخره این کتیرا دست بدست گشته است تا بدست تاجر رسیده حالا در سرحد چه چیز مشخص مشخص این خواهد بود که مالیات آن داده شده یا خیر ؟ بنا بر این با اینکه بنده اساساً مخالف ولی اگر اکثریت مجلس (که در هر موقع حاکم است) این مالیات را کم یا زیاد تصویب کرده عقیده ام این است که يك مدتی را مهلت قرار دهند کتیراهائی که موجود است از سرحد خارج بشود و بعد این مالیات وضع شود و الا این ترتیب اسباب زحمت خواهد شد زیرا يك کتیراهائی نزد تجار موجود است که مالیات آنها پرداخته شده و هیچگونه سند و در دست ندارند
رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)
 اقبال السلطان - اگر بنا باشد این عقیده آقای ارباب را قبول کنیم تمام کتیراهای امسال بدون تادیبه مالیات خارج خواهد شد زیرا آنچه باید کتیرا جمع - آوری شود جمع آوری شده حالا اگر ما بیاییم يك مدتی مهلت قرار دهیم تمام کتیراها بدون ادای مالیات خارج می شود
 اما اینکه فرمودند بطور مشخص داده می شود که مالیات این کتیرا پرداخته شده عرض می کنم سابقاً از هر يك من کتیرا که مالیات می گرفتند يك قبض می داده اند ممکن است وقتی تا در آن کتیراهای جزو

آقامیرزا علی کازرونی - نظر باینکه کلمه مالیات بر اینها که گرفته شده اطلاق شده خواستم عرض کنم مالیات آن چیزی است که مجلس مقدس تصویب کرده است و آنچه قبلاً گرفته اند مالیات نبوده است خصوصاً چیزهائی که از صادرات گرفته شده باشد زیرا هم بر خلاف مصالح مملکت بوده و همه اسباب زحمت فقراتجارت و این ظلم و تعدی بوده است نه مالیات
رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)
 اقبال السلطان - بنده نفهمیدم مقصود از مخالفت آقای کازرونی چیست اگر مقصودشان این است که لفظ مالیات نوشته نشود برای اینکه سابقاً این مالیات تصویب نشده بود و تعدیباتی می شده است برای اینکه همان تعدیبات نشود این لایحه بمجلس پیشنهاد شده و بودن این ماده ضرری ندارد
رئیس - ماده سوم قرائت می شود (بضمون ذیل قرائت شد)
 صاحبان کتیرای موجوده که مالیات معموله را پرداخته اند و تصدیق اداره مالیات محل را در دست دارند در حین صدور از سرحد از تادیبه مالیات صدی بیست معاف خواهند بود
رئیس - آقای ارباب کیشرو (اجازه)
ارباب کیشرو - اگر چه بنده در اصل وضع این مالیات مخالف ولی در این قسمت هم ناچارم عرض کنم در شرح پیشنهادی که دولت داده است متذکر شده است که این مالیات بانواع و اقسام و بطور مختلف گرفته می شده گاهی از رعیت گاهی از تاجر گاهی از عمله و بالاخره این کتیرا دست بدست گشته است تا بدست تاجر رسیده حالا در سرحد چه چیز مشخص مشخص این خواهد بود که مالیات آن داده شده یا خیر ؟ بنا بر این با اینکه بنده اساساً مخالف ولی اگر اکثریت مجلس (که در هر موقع حاکم است) این مالیات را کم یا زیاد تصویب کرده عقیده ام این است که يك مدتی را مهلت قرار دهند کتیراهائی که موجود است از سرحد خارج بشود و بعد این مالیات وضع شود و الا این ترتیب اسباب زحمت خواهد شد زیرا يك کتیراهائی نزد تجار موجود است که مالیات آنها پرداخته شده و هیچگونه سند و در دست ندارند
رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)
 اقبال السلطان - اگر بنا باشد این عقیده آقای ارباب را قبول کنیم تمام کتیراهای امسال بدون تادیبه مالیات خارج خواهد شد زیرا آنچه باید کتیرا جمع - آوری شود جمع آوری شده حالا اگر ما بیاییم يك مدتی مهلت قرار دهیم تمام کتیراها بدون ادای مالیات خارج می شود
 اما اینکه فرمودند بطور مشخص داده می شود که مالیات این کتیرا پرداخته شده عرض می کنم سابقاً از هر يك من کتیرا که مالیات می گرفتند يك قبض می داده اند ممکن است وقتی تا در آن کتیراهای جزو

را بخرد همان قبوضات مالیه را جمع آوری کند وقتی می خواهند کتیرا را خارج کنند قبوض جزء را ارائه دهند و اضافه بر آن هر چه کتیرا دارند مالیات آنرا بدهند و جواز بگیرند و حمل کنند پس دیگر هیچگونه تردیدی باقی نمی ماند
رئیس - آقای سلطان العلماء (اجازه نطق)
 سلطان العلماء - قسمتی از هریض بنده را آقای ارباب کیشرو فرمودند ولی بنده می خواستم جواب آقای اقبال السلطان را عرض کنم آقای اقبال السلطان نه کتیرا داشته اند و نه تیغ زن بوده اند و نه تاجر کتیرا که ندانند اگر دچار مامورین مالیه بشوند چه طور قرار می کنند بنده در ولایات بوده ام و آقای قوام الدوله هم والی بر وجود بوده اند این است که حالا آقایان را مستحضر می کنم این کتیرا گیر بدیخت وقتی درب دروازه میرسد مستقیماً او را به اداره مالیه یا اداره که کتیرا می خرد می برند بعد از اینکه کتیرا را فروخت مامور مالیه میرود و مالیات او را می گیرد دیگر نه قبض میدهد و نه تاجر می داند که بعد از چهار زحمت خواهد شد که قبض بگیرد و تا امروز هر چه بوده بر منفعت دولت بوده است زیرا تا امروز تعدی امنای مالیه و پول گرفتن و صدی گرفتن در کار بوده است بنا بر این خوب است يك مدتی را مهلت بدهند و چیزی نگیرند و پس از آن مدت اعلان کنند و پیشکاران محل امنای مالیه معین کنند و بگویند موجودی های محل چه قدر است تا دیگر اسباب زحمت برای اهالی نشود البته مقنن باید دقیق و فکور و باریک بین باشد اگر چه مامور در محلات ارباب جراید واقع شده ایم که کمیسیونها کار نمی کنند ولی بنده عرض می کنم کمیسیون قوانین مالیه می خواهد رای بدهد پول از ملت گرفته شود البته بدون مطالعه نمی تواند يك چنین رأی بدهد باید با مطالعات عمیقه رای بدهد مگر عرض کرد برای بدون مطالعه و رسی مثل قانون نمک می شود که مدتی وقت مجلس صرف وضع آن شد و مدتی حرف نسخ آن
 مخبر - بنده از آقای سلطان العلماء که یکی از اعضاء محترم کمیسیون هستند استدعا دارم بعد از این نظریات خود را در کمیسیون بفرمایند تا دیگر محتاج نباشند در مجلس مخالفت بفرمایند بالاخره بنظر بنده اینطور می رسد که کمیسیون می تواند در این خصوص مطالعه کرده و هر چه بنظرش رسید دومرتبه به مجلس راپورت بدهد
رئیس - پس تقاضا می کنند بر کرده به کمیسیون ؟
 مخبر - بلی ممکن هم هست پیشنهاد بفرمایند

رئیس - در هر صورت بر می گرد آقایان مذاکرات را در ماده سوم کافی میدانند ؟ (جمعی گفتند کافی است)
رئیس - آقای مدرس (اجازه)
 مدرس - مطالب در این لایحه خیلی است و انشاءالله در شورتانی آنها را عرض می کنم ولیکن همانطور که فرمودند نظریات اغلب آقایان این است که اگر چیزی در حصول امسال نخواهد شد زیرا محصول امسال تا دوسه ماه دیگر بیش نیست و هر چه باید امنای مالیه بگیرند گرفته اند چون حالا فصل کتیرا و انقوزه است و دو ماه دیگر هم فصل قلیا پس برای امسال نمی شود قیمت سرحد را گرفت اگر این لایحه بگذرد باید از مال دیگر قرار داد که بقیمت سرحد گرفته شود بجهت اینکه امنای مالیه بترتیب سابق الان مشغولند و اگر نباشد از حالا گرفته شود اسباب زحمت خواهد شد لهذا عقیده بنده این است که در این لایحه بقیمت سرحد نوشته شود که اسباب زحمت برای مالکین وزارتین نشود
رئیس - آقای عماد السلطنه خراسانی (اجازه)
 عماد السلطنه - اساساً يك تربیتی برای گرفتن کتیرا جاری بوده است که از روی آن ترتیب امنای مالیه مالیات کتیرا را در محل دریافت می کردند و مخصوصاً در موقع پرداخت بآنها قبض هم می دادند حالا اگر مجلس این ماده را تصویب کند در سرحد دریافت خواهد کرد پس اساساً وجود این ماده برای اینکه تعدیباتی نشود خیلی لازم است و اینکه فرمود مهلتی باید معین شود بنده تصور نمی کنم مهلتی لازم باشد زیرا اشخاصی که کتیرا دارند و مالیاتش را پرداخته اند البته از پرداخت مالیات در سرحد معاف خواهند بود و آنهایی که نپرداخته اند بعد از تصویب مجلس دولت اعلان می کند و مالیات آنرا در موقع خروج از سرحد خواهند پرداخت و بنده اشکالی در این موضوع نمی بینم
رئیس - آقای عماد السلطنه طباطبائی (اجازه)
 عماد السلطنه طباطبائی - این يك شبهه برای آقایان حاصل شده برای اینکه مالیات کتیرا را نه از مالک می گیرند نه از تاجر و بنده بعکس فرمایش آقای سلطان العلماء هم کتیرا داشته ام و هم کتیرا فروش بوده ام و هم متصدی مالیه معمول اینطور بوده است که پیشکاران مالیه می فرستادند در محل تحقیق می کردند و يك مرتع کتیرا

که فرض بفرمائید مالک بمستاجر صد تومان اجاره داده بود مطابق دستوری که وزارت مالیه داده بود اداره مالیه بموجرو بمستاجر اخطار می کرد که بیایند مالیات بدهند آنوقت مستاجر يك قبض سی تومانی از اداره مالیه می گرفت مالیات را میپرداخت و بای موجر حساب می کرد حالایك شخص ثالثی آمده است این کتیرا را خریده است اگر بخواهند از سرحد عبور بدهد قبض ندارد که ارائه بدهد اما اینکه شاهزاده اقبال السلطان فرمودند مالیات امسال از بین خواهد رفت بنده عرض می کنم از بین نخواهد رفت برای اینکه از اول تابستان شروع به تیغ زدن میشود و برای دو ماه دیگر شروع بوصول مالیات میشود و مدتی بآن موقع باقی است و عقیده بنده اینست که مجلس مالیات انقوزه را اصلاً تصویب نکند زیرا این يك مالیاتی است که مستقیماً از فقرا گرفته میشود برای اینکه مرتع انقوزه مالک ندارد و هیچ مربوط بمالک نیست يك صحرائی است که فقرا آنجا میروند و بعد از ششماه ده من یا بیست من انقوزه جمع آوری می کند راجع بکتیرا هم اگر آقایان تصویب بفرمایند ممکن است بعد از اینکه این قانون را وضع کردند اهم از صد سه یا صد پنج از طرف دولت بتمام پیشکاران مالیه حکم شود که امسال بهیچ وجه من الوجوه مطالبه مالیات قدیم را نکنند و بعد در گمرک دریافت دارند زیرا از حالا تا موقع وصول مالیات چهل و پنج روز دیگر وقت باقی است

رئیس - آقای دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا محمد دولت آبادی - بعقیده بنده این نظری که آقای ارباب دادند قابل توجه است زیرا يك کتیرای موجود مال سال گذشته در انبارها موجود است و مالیاتش را داده اند و اگر بنا باشد صد پنج از گمرک بدهند در صورتی که مالیات صد سی را هم از محل داده اند خوب است و بعقیده بنده يك مدتی لازم است مهلت داده شود و در هر حال بدو باید کمیسیون در این موضوع توجه و فکری نماید بعد بمجلس بیاید.

رئیس - مذاکرات کافی نیست؟
جمعی گفتند کافی است
رئیس - پس پیشنهادات قرائت میشود
شرح ذیل قرائت شد

بنده پیشنهاد می کنم که محصول کتیرا هده السنه و موجودی کلیه کتیرا از مالیات جدید معاف و از اول حمل سنه آتی مالیات جدید را در سرحد دریافت دارند (امین التجار)

بنده پیشنهاد میکنم که بجای ماده سوم

این قسم نوشته شود
ماده سوم - از تاریخ اعلان این قانون در هر مجز تا یکماه با صاحبان کتیرای موجوده اجازه داده میشود که کتیرای خود را با اداره مالیه محل برده جواز صادر نموده که از ادای مالیات در گمرک معاف باشند (سهام السلطان)

مقام محترم ریاست مجلس مقدس بنده با اینکه در اساس اخذ عوارض کتیرا مخالف هستم در ماده سوم بیشتر مخالف می باشم و تصور می کنم این ماده چون اسباب زحمت دارندگان کتیرا میشود حذف و اگر مجلس عوارض را تصویب فرمودند در سرحد ماخوذ شود و از اول سنه (۱۳۰۲) این قانون مجری شود (مستشار السلطنه)

رئیس - بکمیسیون ارجاع میشود
ماده چهارم
(آقای منتصر الملك ماده چهارم را بشرح ذیل قرائت نمودند)
وزیر مالیه مأمور اجرای این قانون است.

رئیس - در این ماده مخالفی هست؟
اظهاری نشد
رئیس - شور اول تمام شد رأی می گیریم که داخل شور ثانی بشویم یا نه
آقایانی که موافقتند شور ثانی بشود قیام فرمایند.
اغلب نمایندگان قیام نمودند
رئیس - تصویب شد چند دقیقه تنفس می شود.

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیمساعت مجدداً تشکیل گردید)
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - از اینکه بنده عرض کردم حساب سازی میشود گویا برای آقایان سوء نسامی حاصل شده یا توجه نفرموده اند بنده نظر نداشتم دفاتر تجار غیر صحیح است بنده بتجار و تجارت خیلی اهمیت می دهم و دفاتر آن هارا صحیح می دانم و مخصوصاً فوق العاده بصنف تجار اهمیت می دهم زیرا که آبادی مملکت بواسطه آنها است بنده عرض کردم دست بدست شدن باعث مخارجات زیاد خواهد شد و بی کاری خرج تراشی میکند و باعث سنگینی گمرک می شود عرض بنده تجار نبود ابتدا همچون نظری نداشتم و باید رفع اشتباه آقایان بشود

رئیس - چون چیز دیگری در دستور نیست باید جلسه را ختم کرد جلسه آئینده روز شنبه چهار ساعت قبل از ظهر دستور اولاً بودجه سندابت ذیل مجلس ثانیاً لایحه تخفیف مالیاتی قریه بدوشن یزد ثالثاً قرار دادیستی منعقد در مادرید و

کمیسیون هاهم بنا بود در جلسه گذشته انتخاب شود وی نشده است باید آقایان سعی و اهتمام فرمایند که روز شنبه انتخاب شوند آقای نجات از کمیسیون معارف و آقایان مساوات و زنجان از کمیسیون بودجه استعفاء فرموده اند شنبه ششم که در چهاردهم میزان تشکیل شده باید دوباره تشکیل شود و دو نفر عضوی بجای آقایان زنجان و مساوات تعیین کنید

آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا چون کمیسیون بودجه هفته پنج زود کمیسیون عدلیه هفته سه روز است و مجلس هم هست بنده نمی توانم بکمیسیون عدلیه برسم و چند روز هم مریض شده بودم این بود که از کمیسیون عدلیه استعفاء دادم خوب است یاد آوری شود يك نفر هم عوض بنده انتخاب به فرمایند این راهم می خواستم تقاضا کنم تا کید بفرمایند راپورت راجع بقانون انتخابات زودتر بمجلس بیاید که خیلی مهم است

رئیس - کمیسیون عدلیه اعلان کرده بود دو نفر عضو کسر دارد حالا که آقای محمد هاشم میرزا استعفاء داده اند باید سه نفر انتخاب شود
حاج شیخ اسدالله - تعیین نظار برای کمیسیونها لازم نیست؟
رئیس - نظار سابقاً معین شده است.

آقای محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - بنده هم بواسطه با دردد سدمانی که دارم از عضویت کمیسیون معارف استعفاء نموده ام
رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده از عضویت کمیسیون معارف استعفا نمی دهم ولی لازم می دانم يك نکته را بر عرض مقام ریاست و سایر آقایان برسانم و آن این است که کمیسیون معارف از زمانی که تشکیل شده است و قبل از تشکیل ثانی آنکه تا حالا چهار ماه می گذرد متأسفانه بواسطه این که از طرف دولتهای وزاری معارف وقت ابتدا لایحه بانجا ارجاع نشده بیکار مانده است و برعکس از سایر کمیسیون ها لایحه زیاد وارد شده بنده لازم می دانم بر رئیس الوزراه و وزیر معارف وقت تأکید شود که اگر يك نظر خاصی بمعارف دارید لوابیعی که لازم می دانید زودتر تهیه کرده و بمجلس تقدیم کنید که کمیسیون معارف بیکار نباشد زیرا چهار ماه است در کمیسیون معارف بهیچ وجه من الوجوه کاری نداریم شاید گفته شود که خود کمیسیون می تواند طرحهای قانونی تهیه و بمجلس تقدیم کند ولی بنده عرض میکنم این چندان عملی نخواهد بود زیرا ممکن است خود کمیسیون طرح قانونی تهیه و تقدیم مجلس کند معهدا وزیر

وقت به خواهند مستقیماً در آن موضوع نظریاتی بکنند
رئیس - نسبت بدستور اظهاری نیست؟
(گفته شد خیر)

مجلس ده دقیقه قبل از ظهر ختم شد
مؤتمن الملك

صورت مشروح مجلس یوم شنبه بیست و هشتم شوال ۱۳۴۰ مطابق سوم سرطان ۱۳۰۱

مجلس سه ساعت قبل از ظهر بر ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید.

(صورت مجلس یوم پنجشنبه اول سرطان را آقای منتصر الملك قرائت نمودند)

رئیس - آقای سردار مفتاح (اجازه)

سردار مفتاح - شاهزاده سلیمان میرزا چند روز است ناخوش و بستری هستند و بواسطه کسالتی که دارند نتوانسته اند حاضر شوند.

رئیس - چون اطلاع نداده بودند غایب نوشته شد حالا اصلاح می شود آقای آقا سید محمد تقی طباطبائی

(اجازه)
آقا سید محمد تقی - عرض بنده را

آقای سردار مفتاح فرمودند.
رئیس - دیگر ملاحظاتی نیست؟

(گفته شد خیر)
رئیس - صورت جلسه تصویب شده.

قرار دادیستی بین المللی مادرید مطرح است.

ماده چهارم جمله اول قرائت می شود.
(آقای منتصر الملك

شرح زیر قرائت نمودند)
کنکره مادرید باین ماده اضافه نموده

که ادارات محققند روابط یستی خود را با هر مملکتی که مراعات این جمله را ننمایند

مقطوع دارند.
مستشار السلطنه مخیر

کمیسیون - مقطوع نمایند صحیح نیست باید مقطوع دارند قرائت شود.

رئیس - مجدداً قرائت میشود.
(مجدداً بمضامین ذیل قرائت شد)

کنکره مادرید باین ماده اضافه نموده

که ادارات محققند روابط یستی خود را با هر مملکتی که مراعات این جمله را ننمایند

مقطوع دارند.
رئیس - همین طور است که

قرائت شد.
مخیر - بلی صحیح است.

رئیس - مخالفی نیست؟
(اظهاری نشد)

رئیس - ماده ششم و هفتم (بشرح ذیل قرائت شد)
(ماده ششم و هفتم - نرخها)
پاکات - پنجاه سانتیم برای بیست